T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2018 / 396
KARAR NO : 2018 / 372
KARAR TR : 25.6.2018

ÖZET: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığınca, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin (Hukuk Bölümü) "hüküm uyuşmazlığının giderilmesi'ne ilişkin 13.10.2014 tarih, E:2013/1607, K:2014/887 sayılı kararı ile 26.03.2018 tarih, E:2016/543, K:2018/134 sayılı kararı arasında çelişki bulunduğundan bahisle; çelişkinin 13.10.2014 tarih, E:2013/1607, K:2014/887 sayılı karar doğrultusunda giderilmesi; 26.03.2018 tarihli ve E:2016/543, K:2018/134 sayılı kararın kaldırılmasına hükmedilmesi istemiyle yapılan ve 2247 sayılı Yasada öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN, aynı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca İNCELENMEKSİZİN REDDİ hk.

K A R A R

Kararlar Arasındaki Çelişmenin Giderilmesi Talebinde Bulunan
(İdari Yargıda Davalı/
Adlî Yargıda Davacı) : Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı
Vekili : O.I.
Karşı Taraflar : 1- A.Ö.
Vekili : Av. N.T.
2- T.K.
Vekili : Av. Z.S.D.

O L A Y : 1.Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili Mahkememize hitaben yazdığı, 11.5.2018 tarihli "kararlar arasındaki çelişmenin giderilmesi" talepli dilekçesinde; Uyuşmazlık Mahkemesi(Hukuk Bölümü)'nin "Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesi'ne ilişkin 13.10.2014 tarihli ve Esas: 2013/1607, Karar: 2014/887 sayılı Kararı ile 26.03.2018 tarihli ve Esas:2016/543, Karar:2018/134 sayılı Kararı arasındaki çelişkinin 2247 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi gereğince, (13.10.2014 tarihli ve Esas: 2013/1607, Karar: 2014/887 sayılı Karar doğrultusunda) giderilmesi ve usule ve hukuka aykırı olan 26.03.2018 tarihli ve Esas: 2016/543, Karar: 2018/134 sayılı Kararın kaldırılmasına hükmedilmesini talep etmiştir.

2. KARARLAR ARASINDAKİ ÇELİŞMENİN GİDERİLMESİ TALEBİNE KONU KARARLAR:

2-a) 13.10.2014 tarihli ve E: 2013/1607, K: 2014/887 Sayılı İlk Karar:

Bu kararda uyuşmazlığın, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Edirne Bölge Müdürlüğü'nde sözleşmeli uzman olarak görev yapan A.Ö.'e 18.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında mevzuata aykırı olarak yersiz ödendiği iddia edilen 3.373,96 TL denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin olduğu; dosyanın incelenmesinden; A.Ö.'in Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Edirne Bölge Müdürlüğü'nde sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak çalıştığı; kendisine 18.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında toplam 3.373,96 TL denetim tazminatı ödendiği; Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Müdürlüğü'nün 20.04.2009 gün ve B.07.0.BMK.0.20-262/5084 sayılı yazısında, TÜİK Uzman ve Uzman Yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek sureti ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personele, 17.04.2006 gün ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli III sayılı cetvelin "E. Denetim Tazminatı " bölümünde öngörülen denetim tazminatının ödenmesinin mümkün olmadığı ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kurumu Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenen denetim tazminatının ilgililerden geri alınmasının istenildiği; 29.04.2009 gün ve B.02.1.TÜİ.0.65.05.00-869-355 sayılı Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nın oluru üzerine, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Edirne Bölge Müdürlüğü'nün 15.05.2009 gün ve B.02.1.TÜİ.1.08. 05.00-855-611 sayılı yazısı ile TÜİK Uzmanı A.Ö.'ten 18.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında kendisine yersiz ödenen denetim tazminatlarının toplamı olan 3.373,96 TL tutarında Hazine borcu bulunduğunu, 19.10.2006 tarihli ve 26324 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esasları hakkında Yönetmelik" gereğince söz konusu borcun 7 günlük itiraz süresi saklı kalmak üzere, hesaplanacak yasal faizi ile birlikte bir ay içerisinde Edirne Muhasebe Müdürlüğü'ne ödenmesine aksi takdirde genel hükümler çerçevesinde işlem yapılacağının bildirildiği; bu işlemin ilgiliye 15.05.2009 tarihinde tebliğ edildiği; adli yargıda görülen davada, Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı yanında davacı olan Maliye Hazinesi vekilince; Edirne Bölge Müdürlüğü'nde TÜİK Uzmanı kadrosu karşılık gösterilmek suretiyle görev yapmakta olan A.Ö.'e kendisine yapılan yersiz denetim tazminatı ödemelerinin işlemiş olan yasal faiziyle birlikte Hazineye geri ödemesi konusunda tebligat yapıldığı halde borcun ödenmemesi nedeniyle; Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince, A.Ö.'in sebepsiz zenginleşmesine sebep olan 3.373,96 TL nin yersiz ödeme tarihlerinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte A.Ö.'ten tahsili istemiyle 25.06.2009 tarihinde adli yargıda dava açtığı; yapılan yargılama sonunda Edirne 2.Sulh

Hukuk Mahkemesinin 30.03.2011 gün ve E:2010/489 K:2011/241 sayılı kararı ile "davanın kabulüne, dava tarihine kadar işlemiş 615,61 TL faizin ve ayrıca dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte 3.373,96 TL nin davalıdan alınarak davacıya verilmesine" karar verdiği, bu kararın 21.09.2011 tarihinde kesinleştiği; kesinleşen kararın icraya konulması üzerine; A.Ö.'in Edirne 2. İcra Dairesi'nin E:2012/1068 sayılı icra dosyasına hüküm altına alınan miktarı faiziyle birlikte 19.12.2012 tarihinde 6.883,26 TL olarak yatırdığı; diğer taraftan A.Ö.'in vekilinin de; 15.05.2009 gün ve B.02.1.TÜİ.1.08. 05.00-855-611 sayılı işlemin iptali ile bu işleme dayanak olan Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nın 29.04.2009 gün ve B.02.1.TÜİ.0.65.05.00-869-355 sayılı işlemin iptali ve işlem sebebiyle müvekkilinin maruz kaldığı parasal hak kayıplarının yasal faiziyle birlikte tazmini için 29.06.2009 tarihinde Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'na karşı idari yargıda dava açtığı; yapılan yargılama sonunda Edirne İdare Mahkemesinin 06.05.2011 gün ve E:2011/493 K:2011/397 sayı ile " dava konusu işlemin iptaline, işlem kapsamında davacıdan tahsil edilen tutarların tahsil edilme tarihlerinden itibaren işleyen yasal faizleriyle davacıya ödenmesine" karar verdiği, bu kararın da 22.02.2013 tarihinde kesinleştiği;

A.Ö.'in vekili tarafından, Uyuşmazlık Mahkemesine verilen talep dilekçesinde özetle; müvekkiline mevzuata aykırı olarak yersiz ödendiği iddia edilen 3.373,96 TL denetim tazminatı tutarının geri istenilmesine ilişkin olarak adli ve idari yargı yerinde acılan ve kesinleşen davalar sonucu hüküm uyuşmazlığı oluştuğunu belirterek; Edirne İdare Mahkemesi'nin E:2011/493 K:2011/397 sayılı ilamı ile tarafları aynı olan ve evvelce kesinleşen Edirne 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin E:2010/489 K:2011/241 sayılı hüküm uyuşmazlığının giderilmesi ile Edirne İdare Mahkemesi'nin E:2001/493 K:2011/397 sayılı ilamı ile hüküm altına alınan ve denetim tazminatı ödemelerinde hiçbir hatası ve kusuru olmadığı sabit olan müvekkili A.Ö. hakkında "Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Edirne Bölge Müdürlüğü'nde TÜİK uzmanı olarak görev yapan A.Ö.'a ödenen denetim tazminatlarının geri istenilmesine ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Edirne Bölge Müdürlüğü'nün 15.05.2009 tarih ve 611 sayılı işlemi ile bu işlemin dayanağını oluşturan Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nın 29.04.2009 tarih ve 355 sayılı işleminin iptali ve iptali istenen kararlar kapsamında müvekkili A.Ö.'tan tahsil edilen tutarların tahsil edilme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte geri ödenmesine" ilişkin idari yargıdaki hüküm yönünde karar verilmesini istediği;

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Nurdane TOPUZ, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 13.10.2014 günlü toplantısında: denetim tazminatının ödenmesine ilişkin işlemin, idarenin tek yanlı iradesiyle tesis edilen, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir işlem olmasına karşın söz konusu işlem nedeniyle ödenen tazminatın ilgiliden geri istenilmesi aksi halde yasal yollara başvurulacağına ilişkin işlemin idari nitelikte olduğunun kabulü mümkün olmadığından idari nitelikte olmayan uyuşmazlığın adli yargıda çözümlenmesi gerektiğinin kuşkusuz olduğu; konuya ilişkin mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden; kamu personeline yapılan yersiz ödemeler nedeniyle kamu kaynağında meydana gelen eksilmenin, 5018 sayılı Kanun'un 71'inci maddesinde tanımlanan bir "kamu zararı" olduğu ve ilgilisi tarafından rızaen ödenmeyen borcun genel hükümler çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği; uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihte yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanununun "Borç olamayan şeyin tediyesi" başlıklı 62. maddesinde; "Borçlu olmadığı şeyi ihtiyariyle veren kimse hataen kendisini borçlu zannederek verdiğini ispat etmedikçe onu istirdat edemez. Müruru zamana uğramış olan bir borcu eda yahut ahlaki bir vazifeyi ifa için verilen şey, geri alınamaz." hükmü ile, borç olmayanı rızası ile ödeyen kimsenin, yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebileceğinin kabul edildiği; halen yürürlükte olan 6098 sayılı Türk Borçlar Yasası'nın 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 62. maddesinin karşılığı olan "Borçlanılmamış edimin ifası" başlıklı 78. maddesinde "Borçlanmadığı edimi kendi isteğiyle yerine getiren kimse, bunu ancak, kendisini borçlu sanarak yerine getirdiğini ispat ederse geri isteyebilir./ Zamanaşımına uğramış bir borcun ifasından veya ahlaki bir ödevin yerine getirilmiş olmasından kaynaklanan zenginleşmeler geri istenemez./ Borç olmadığı hâlde ödenmiş olan edimin geri istenmesine ilişkin diğer kanun hükümleri saklıdır." hükmünün yer aldığı; bu açıklamalar ışığında somut uyuşmazlığa bakıldığında, idarece yapılan yersiz ödemenin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmadığı; adli yargıda yapılan yargılama sırasında, hataen yapılan denetim tazminat miktarının bilirkişi raporu ile tespit edilerek hüküm altına alındığı ve kararın kesinleşmesinin ardından A.Ö. tarafından icra dosyasına yatırıldığının görüldüğü, A.Ö.'e 18.11.2005- 14.01.2009 tarihleri arasında mevzuat hükümlerinin aksine denetim tazminatı hataen ödendiği konusunda tereddüt bulunmadığından 18.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında ödenen denetim tazminatının geri istenilmesinin koşullarının mevcut olduğunun görüldüğü gerekçesiyle; Türkiye İstatistik Kurumu Edirne Bölge Müdürlüğü'nde sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak görev yapan A.Ö.'e 18.11.2005-14.01.20009 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin işlemin hukuka uygun olduğunun saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınmasına ilişkin işlemin iptali için açılan davanın sonunda davanın kabulüne karar veren Edirne İdare Mahkemesi'nin 06.05.2011 gün ve E:2011/493 K:2011/397 sayılı kararının kaldırılmasına, hukuk ve usule uygun bulunan, Edirne 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 30.03.2011 gün ve E:2010/489 K:2011/241 sayılı kararının kabulü ve bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine, Başkan Serdar ÖZGÜLDÜR ve üyelerden Nurdane TOPUZ ile Alaittin Ali ÖĞÜŞ'ün karşı oyları ve oyçokluğu ile kesin olarak karar verildiği anlaşılmıştır.

2-b) 26.03.2018 tarihli ve E: 2016/543, K: 2018/134 Sayılı İkinci Karar:

Bu kararda uyuşmazlığın, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında sözleşmeli uzman olarak görev yapan T.K.'a, 29.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında mevzuata aykırı olarak yersiz ödendiği iddia edilen 3.365,38 TL denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin olduğu; dosyanın incelenmesinden, davacının Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında sözleşmeli TÜİK Uzmanı kadrosunda, kadro karşılığı sözleşmeli personel statüsünde çalıştığı; kendisine 29.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında toplam 3.365,38 TL denetim tazminatı ödendiği; Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Müdürlüğü'nün 20.04.2009 gün ve B.07.0.BMK.0.20-262/5084 sayılı yazısında, TÜİK Uzman ve Uzman Yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek sureti ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personele, 17.04.2006 gün ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli III sayılı cetvelin "E. Denetim Tazminatı " bölümünde öngörülen

denetim tazminatının ödenmesinin mümkün olmadığı ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kurumu Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenen denetim tazminatının ilgililerden geri alınmasının istenildiği; 29.04.2009 gün ve B.02.1.TÜİ.0.65.05.00-869-355 sayılı Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nın oluru üzerine, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının 13.5.2009 gün ve B.02.1.TÜİ.0.65.05.00-846.01-538 sayılı yazısı ile TÜİK Uzmanı T.K.'a, 29.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında yersiz ödenen denetim tazminatlarının toplamı olan 3.365,38 TL tutarında Hazine borcu bulunduğu, 19.10.2006 tarihli ve 26324 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" gereğince söz konusu borcun 7 günlük itiraz süresi saklı kalmak üzere, hesaplanacak yasal faizi ile birlikte bir ay içerisinde Başbakanlık Merkez Saymanlık Müdürlüğü'ne ödenmesi aksi takdirde genel hükümler çerçevesinde işlem yapılacağının bildirildiği; bu işlemin ilgiliye 21.05.2009 tarihinde tebliği edildiği; adı geçenin 27.5.2009 tarihli dilekçe ile yaptığı itirazın Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının 2.6.2009 gün ve B.02.1.TÜİ.0.65.05.00-846.01-789 sayılı yazısı ile reddedildiği; T.K.'ın vekili tarafından, müvekkiline ödenen denetim tazminatının kesilmesi ile, 29/11/2005 tarihinden 14/01/2009 tarihine kadar ödenen tazminatın yasal faizi ile istenilmesine ilişkin davalı idare işleminin yürütülmesinin durdurulması ile iptaline karar verilmesi istemiyle Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına karşı idari yargı yerinde dava açıldığı; Ankara 14.İdare Mahkemesince verilen kararın Danıştay İkinci Dairesince, 31.5.2010 gün ve E:2010/474, K:2010/2464 sayı ile, kısmen onanmasına, kısmen bozulmasına karar verildiği, anılan Mahkemece; 24.6.2011 gün ve E:2011/1114, K:2011/927 sayı ile davanın, davacıya yersiz ödendiği belirtilen denetim tazminatlarının toplam tutarı olan 3.365,38-TL'nin yasal faizi ile birlikte bir ay içerisinde ödenmesinin istenilmesine ilişkin kısmı yönünden bozulması üzerine, bozulan kısma ilişkin olarak bozma kararına uyarak işin esasına girildiği ve davacıya yapılan yersiz ödemenin 5018 sayılı Kanun hükümleri kapsamında olmadığı, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 tarih ve E: 1968/8, K: 1973/14 sayılı kararı uyarınca davacıya yapılan ödemelerin, hatalı ve yersiz olduğu ileri sürülerek ancak ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük idari dava açma süresi içinde geri alınması mümkün iken, bu süre geçirildikten çok sonra yersiz ödendiği ileri sürülen tutarın iadesinin istenilmesine hukuken olanak bulunmaması nedeniyle, 29.11.2005 tarihinden 14.01.2009 tarihine kadar ödenen 3.365,38-TL tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesinin istenilmesine ilişkin davalı idare işleminde hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle; davacıya yersiz ödendiği belirtilen denetim tazminatlarının toplam tutarı olan 3.365,38-TL'nin yasal faizi ile birlikte bir ay içerisinde ödenmesinin istenilmesine ilişkin işlemin iptaline karar verildiği; temyiz edilmesi üzerine Danıştay İkinci Dairesince; 15.2.2012 gün ve E:2011/9048, K:2012/733 sayı ile, temyiz istemi reddedilerek onanan; kararın düzeltilmesi istemi de aynı Dairece; 21.11.2012 gün ve E:2012/6144, K:2012/7994 sayı ile reddedildiği ve Mahkeme kararının kesinleştiği; diğer taraftan, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili tarafından, Başkanlıklarında uzman olarak görev yapan T.K.'a karşı, 29.11.2005-14.1.2009 tarihleri arasında yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarı olan 3.365,38.-TL'nin ödeme yapıldığı tarihlerden tahsil tarihine kadar işletilecek yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargıda dava açıldığı; Ankara 4. Sulh Hukuk Mahkemesince, 30.12.2009 gün ve E:2009/1579, K:2009/2727 sayı ile dosya üzerinden yaptırılan bilirkişi raporundan bahisle, davalıya 29.11.2005 - 14.01.2009 tarihleri arasında toplam 3.365,38 TL denetim tazminatı ödendiğini, gerek bu tazminatın düzenlendiği 657 sayılı Kanunun 152. maddesinde, gerekse tazminatların ödenmesini düzenleyen 97/9021 sayılı kararnamede denetim tazminatı ödenecek kadrolar arasında TÜİK Uzmanı ve Uzman Yardımcılığı kadrosuna yer verilmediği, bu nedenle davalıya denetim tazminatı ödenmesinin yasal dayanağının bulunmadığı, davalının borcun ödenmesi konusunda 21.05.2009 tarihinde temerrüde düşürüldüğü, gerekçesiyle, açılan davanın kabulü ile 3.365,38TL'nin 21.05.2009 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verildiği; temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 3.Hukuk Dairesince; 1.6.2010 gün ve E:2010/5431, K:2010/9665 sayı ile onanan kararın kesinleştiği; İdari yargı yerinde davacı, Adli yargı yerinde davalı olan T.K.'ın vekili tarafından, Uyuşmazlık Mahkemesine verilen talep dilekçesinde özetle; müvekkiline denetim tazminatı olarak ödenen 3.365,38-TL'nin yasal faizi ile birlikte geri istenmesine ilişkin idare işleminin Ankara 14.İdare Mahkemesinin 24/06/2012 tarih E.2011/1114, K.2011/927 sayılı kararı ile iptal edildiğini, kararın kesinleştiğini; İdarenin işlemi iptal edilmesine rağmen, İdare tarafından hukuk Mahkemesinde açılan alacak davasının ise kabul edildiğini; kesinleşen Ankara 4.SHM'nin 30/12/2009 tarih E.2009/1579, K.2009/2727 sayılı kararı üzerine Muhakemat Müdürlüğünün 18/03/2016 tarih 23323 sayılı yazısı ile dava konusu alacağın faizi ve masraflarıyla birlikte ödenmesinin istenildiğini, aksi halde icra takibi yapılacağının bildirildiğini; her ikisinin de kendi dalında ayrı yargı kararları olduğunu, her birinin uygulanabilirliğinin bulunduğunu, nitekim uygulamada kurumun, ilgiliden parayı tahsil ettiğini, bir yandan da bu işlemin aslında iptal edilmiş olduğunu; Kurumun bu parayı isteyememesinin gerektiğini; hukuk ve adaletin bir bütün olduğunu, aksi durumun adaletsiz sonuçlar doğurduğunu ifade ederek; Ankara 14.İdare Mahkemesinin 15/02/2012 tarih E.2011/1114, K.2011/927 sayılı kesinleşen kararı ile Ankara 4.Sulh Hukuk Mahkemesinin 30/12/2009 tarih E.2009/1579, K.2009/2727 sayılı kararı arasında doğan "hüküm uyuşmazlığının giderilmesi ve uyuşmazlığın esasının davaya konu iade işleminin iptali yönünde karara bağlanmasını istediği;

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Ahmet Tevfik ERGİNBAY, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN ve Birgül KURT'un katılımlarıyla yapılan 26.3.2018 günlü toplantısında; denetim tazminatının ödenmesine ilişkin işlemin, idarenin tek yanlı iradesiyle tesis edilen, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir işlem olduğunda kuşku bulunmadığı gibi, söz konusu idari işlemin geri alınmasının da idari nitelikte olduğu, bu nitelikteki uyuşmazlığın da Anayasanın 155. Maddesi gereğince idari yargıda çözümlenmesi gerektiğinde kuşku bulunmadığı; 5018 sayılı Kanunun 71. maddesinde kamu zararının tanımının yapıldığı, sonrasında kamu zararının belirlenmesindeki kriterlerin sayılarak kapsamının belirlendiği; somut uyuşmazlığa bakıldığında, 5018 sayılı Kanunun 71. maddesi kapsamında oluşan bir kamu zararından söz edilemeyeceği, ortada mevzuatta olmayan bir ödemenin yapılması değil mevzuatta öngörülen bir ödemenin yapılması sırasında idarece hataya düşülmesi söz konusu olduğundan, uyuşmazlığın, 5018 sayılı Kanun kapsamında çözümlenmesinin mümkün olmadığı, içtihatlar ve yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; idarece yapılan yersiz ödemenin 5018 sayılı Kanun kapsamı

dışında kaldığı ve Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 22.12.1973 gün E:1968/8 K:1973 /14 sayılı Kararı çerçevesinde çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmadığı, T.K.'a 29.11.2005- 14.01.2009 tarihleri arasında, mevzuat hükümlerinin aksine denetim tazminatı ödenmiş ise de; söz konusu yersiz ödemelerin idare tarafından Mayıs 2009 tarihinde yani 2577 sayılı İdari Yargılama Kanununun 7. maddesinde belirtilen 60 günlük dava açma süresi geçtikten sonra talep edildiği; yersiz ödeme yapılan T.K.'ın ödemelerin yapılması konusunda gerçek dışı beyanı veya hilesinin bulunmadığı, keza mevzuatın mali yetkilileri/sorumluları yanıltacak mahiyeti itibariyle ortada bir "açık hata" halinin de söz konusu olmadığı; söz konusu tazminatların ödenmesi konusunda Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından tüm bölge müdürlüklerine bildirimde bulunulduğu ve dosyadaki bilgi ve belgelerden Türkiye genelinde bu uygulamanın yapıldığı, hatalı ödeme yapıldığının Maliye Bakanlığının incelemesi sırasında ortaya çıktığı, söz konusu ödeme nedeniyle T.K.'ın kolayca anlayabileceği açık bir hata ve kusur da söz konusu edilemeyeceğinden, 29.11.2005-14.01.2009 tarihler arasında ödenen denetim tazminatının geri istenilmesinin koşullarının mevcut olmadığı gerekçesiyle; Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nda kadro karşılığı sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak görev yapan T.K.'a 29.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığının saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda davanın kabulüne karar veren Ankara 4. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 30/12/2009 gün ve E:2009/1579, K:2009/2727 sayılı kararının kaldırılmasına, hukuk ve usule uygun bulunan Ankara 14.İdare Mahkemesi'nin 24.6.2011 gün ve E:2011/1114, K:2011/927 sayılı kararının kabulü ve bu suretle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine, Başkan Nuri NECİPOĞLU ve Üye Ahmet Tevfik ERGİNBAY'ın karşı oyları ve oy çokluğu ile kesin olarak karar verildiği anlaşılmıştır.

3- Talebin İçeriği ve İleri Sürülen Gerekçeler:

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekilince(1.Hukuk Müşaviri V.) Mahkememize hitaben yazılan, 11.5.2018 tarihli "kararlar arasındaki çelişmenin giderilmesi" talepli dilekçede; "(…)B)ESAS BAKIMINDAN:

11-Başvurucu T.K.'a yersiz ve fazladan ödenmiş olan denetim tazminatı tutarı, hukuki dayanağı olmadan ödenmiştir. Bu nedenle anılan tazminatın ödenmesine son verilmesi işlemi mevzuata uygundur. Nitekim Ankara 14. İdare Mahkemesinin bozmadan önceki ilk kararında ve bozmadan sonra verilmiş olan kararında da bu durum teyit edilmiştir. Dolayısıyla yasal dayanağı olmayan bu ödemenin yapılmasında davacının bir kusuru bulunmasa da, haksız nedenle edinildiği için kesilmesi doğru ve daha önce hata ile ödenenlerin geri istenilmesi de yasaldır.

Ancak burada dikkatten kaçırılmaması gereken husus, yukarıda da belirtildiği gibi başvurucuya yersiz ve fazladan ödenmiş olan meblağ, başvurucudan Kurumun tek yanlı bir icrai işlemi sonucu (re'sen) kesilmemiş, başvurucu sadece Kuruma (Hâzineye) bu meblağ kadar borcu olduğu ve bunu Muhasebe Müdürlüğüne iade etmesi gerektiği, bunu yapmadığı takdirde konunun Muhakemat Müdürlüğüne intikal ettirilerek yasal dayanağı olmayan bu ödemelerin genel hükümler uyarınca kendisinden tahsili yoluna gidileceği konusunda uyarılmış/bilgilendirilmiştir. Dolayısıyla burada Kurum tarafından belirli bir miktar paranın başvurucudan idari bir kararla (re'sen) kesilmesi şeklinde icrai bir idari işlem bulunmamaktadır.

2-Kurumda kadro karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli olarak istihdam edilen TÜİK Uzmanı ve Uzman Yardımcılarına, sadece 10/07/2006 tarihli ve 2006/10795 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında öngörülen ödemeler ile 06/07/1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu kararında öngörülen özel hizmet tazminatının ödenebileceği açıktır. Nitekim bu husus Ankara 14. İdare Mahkemesinin kararı ile de teyit edilmiştir. Yürürlükteki açık mevzuat hükümlerine rağmen hataya düşülerek başvurucuya denetim hizmetleri (özel hizmet) tazminatının yanında sehven "Denetim Tazminatı" da ödenmiştir. Bu sebeple davacıya "Denetim Tazminatı" olarak yapılan fazla ödemenin geri istenilmesi de hukuka uygundur.

3-Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 günlü E. 1968/8, K.1973/14 sayılı Kararıyla, idarenin yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı ve hilesi hallerinde süre aranmaksızın kanunsuz terfi veya intibaka dayalı ödediği meblağı her zaman geri alabileceği; belirtilen istisnalar dışında kalan hatalı ödemelerin geri alınmasının, hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihten başlamak üzere idari dava açma süresi içinde mümkün olduğu, bu süre geçtikten sonra geri alınmayacağı karara bağlanmıştır.

4-Diğer yandan davacıya hukuki dayanağı olmadan yapılmış olan yersiz ve fazla ödemenin, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun yukarıda anılan 22/12/1973 günlü ve E.1968/8, K.1973/14 sayılı Kararında belirtilen istisnalar dışında kalan, "yasaya aykırı yapılmış bir yükselme veya intibak işlemine dayalı diğer hatalı ödemeler" kapsamında olmadığı da açık bir husustur. Bu çerçevede idare tarafından alınmış bir idari karara dayanmaksızın yapılan yersiz ve fazla ödemeler, ödeme yapılan kişiler bakımından sebepsiz zenginleşme teşkil etmektedir. Hatalı intibak veya hatalı terfi işlemi gibi bir şart tasarruf niteliğindeki idari işlemin sonradan idare tarafından geri alınması halinde bu işleme dayanılarak yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, fazla ödemelerin hukuken kazanılmış hak olarak tanınması gerektiği, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceği kabul edilebilir. Ancak burada olduğu gibi herhangi bir şart tasarrufa yani idari bir karara dayanmayan salt hatalı ödemelerin, idare tarafından Borçlar Hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanılarak geri istenebileceği açıktır. Aksi halde idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve yapılan bütün hatalı ödemelerin idare tarafından, gerek ödeme yapılan kişilerden, gerekse ödemeyi yapan görevlilerden geri alınamaması gibi bir sonuç ortaya çıkar ki böyle bir durum idareyi işlemez hale getirecektir.

5-Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 05/12/1984 tarihli ve E. 1982/13-387, K.1984/997 sayılı emsal nitelikteki Kararında; "Davacı Kurumda doktor olarak çalışan davalının, emekli olmadan önce 2162 sayılı 'Sağlık Personelinin Tam Süre Çalışma Esaslarına Dair Kanundan ve bu Kanunda öngörülen tazminatlardan' yararlandığı halde ayrıca 'temininde güçlük zammı' denilen yan ödemenin de kendisine ödenmiş olduğu, ödemenin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan Bakanlar Kurulu Kararnamesine göre davalıya 'temininde güçlük zammı' ödenemeyeceği yönlerinde herhangi bir uyuşmazlık bulunmamaktadır. Davalıya dava konusu ödemenin yapıldığı tarihten önce Bakanlar Kurulunun 9.8.1978 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan ve 1.3.1978 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe konulan 7/16062

sayılı Kararnamesinin 6. maddesinin (d) bendinde 2162 sayılı yasada öngörülen tazminatlardan yararlananlara sadece ‘iş güçlüğü' ve ‘iş riski' zamlarının ödenebileceği açıklanmak suretiyle bu gibilere ayrıca ‘temininde güçlük zammı' ödenemeyeceği hükme bağlanmıştır.

22.3.1979 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu'nun 7/17297 sayılı Kararnamesiyle, 1979 Mali Yılına ilişkin zam ve tazminatların saptanmasına kadar 1978 yılına ait yukarıdaki Kararname hükümlerine göre ödeme yapılması kararlaştırılmıştır. Daha sonra 22.9.1979 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan ve 1.3.1979 tarihinden geçerli olmak üzere, 1.10.1979 tarihinde yürürlüğe konulan 7/18101 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinin 1. maddesinin 8. fikrasında 2162 sayılı yasada öngörülen tazminatlardan yararlananlara sadece işgüçlüğü ve iş riski zamları ödeneceği hükmü yer almıştır. Bu durumda, davalıya ödemenin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan Bakanlar Kurulu Kararnameleriyle, 2162 sayılı yasadan yararlananlara ‘temininde güçlük zammı' ödenmesinin menedilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, davalıya yapılan ödemenin daha önce bu yolda alınmış bir idari karara dayandığı da iddia ve isbat edilmiş değildir. Öyle ise, söz konusu ödeme davalı yönünden nedensiz zenginleşme olup burada idare hukukunun idari kararların geri alınmasıyla ilgili kurallarının uygulanmasına olanak yoktur.

Mahkemenin direnme kararında dayandığı 27.1.1973 günlü, 6/2 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında çözüme bağlanan sorun: hatalı intibak veya hatalı terfi işlemi gibi bir şart tasarrufun sonradan idare tarafından geri alınması halinde daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılmış olan fazla ödemelerin nedensiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri istenmesinin idare hukuku ilkelerine göre mümkün olup olmadığı konusu ile ilgili olup, sonuçta, yokluk ile mutlak butlan durumları ayrık olmak ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile sebebiyet vermemiş olması kaydiyle, idarenin yanlış şart tasarrufu (özellikle yanlış intibak işlemini) ancak iptal davası süresi içinde geriye yürür şekilde geri alabileceği, bu süre geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dahil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiği, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceği içtihat edilmiştir. Bu içtihadı birleştirme kararının, idare tarafından yapılan bütün ödemelere uygulanması halinde, idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve memurların yapmış oldukları bütün hatalı ödemelerin idare tarafından, gerek ödeme yapılan kişilerden, gerekse ödemeyi yapan görevlilerden geri alınamaması gibi bir sonuç doğar ki, idareyi işlemez ve iş göremez bir duruma sokacak olan böyle bir sonucun hukukça savunulması mümkün değildir. Bu nedenle, İçtihadı Birleştirme Kararının kapsamı dışında kalan ve herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemelerin, idare tarafından Borçlar Hukuku'nun haksız iktisap kurallarına dayanılarak geri istenebileceğinin kabulü gerekir." gerekçesiyle, ilk derece mahkemesinin davanın reddine ilişkin direnme kararının bozulmasına hükmedilmiştir.

Keza Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 1.2.2005 tarihli ve E. 2005/416, K. 2005/589 sayılı Kararı ile de; "Davada, davacı Sağlık Bakanlığı tarafından davalı doktora fazladan ödenen katkı payı miktarı 4.104.100.000 liranın davalıdan tahsili talep edilmiştir. Mahkemece; davalıya yapılan fazla ödemenin yokluk ve mutlak butlan ile malül olmadığından ödeme tarihinden dava tarihine kadar 60 günlük iptal davası süresi geçmesi nedeniyle davanın reddine karar verilmiştir. Hükmü davacı vekili temyiz etmiştir. Dosya kapsamından, davalıya yapılan ödemenin daha önce bu yolda alınmış bir idari karara dayandığı iddia ve ispat edilmediği anlaşılmaktadır. Davalıya yapılan ödemenin hatadan kaynaklandığı kabul edilmektedir. BK.'nun 62. maddesi gereğince, borç olmayanı rızası ile ödeyen kimse, yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Bu maddede belirtilen yanlışlık, eda ile ilgili olup, edada bulunanda bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanılmadır. Başka bir deyişle davacı idarenin hataya düşmeseydi, davalıya edada bulunmayacağı anlamına gelmektedir. O halde dava konusu alacağın BK.nun 62. maddesindeki koşullara göre geri istenebileceği anlaşılmaktadır.

Bu durumda mahkemece; uzman bilirkişi aracılığı ile saptanan ve davacının almaya hak kazandığı alacağın tahsiline karar verilmesi gerekirken, mahkemece; ‘hatalı terfi ve intibak nedeniyle fazla yapılan ödemelerin davalının hilesi ve gerçek dışı beyanı ile yokluk ve mutlak butlan ile malül olmadığı için geri istenemeyeceğine yönelik Y.İ.B. Büyük Genel Kurulunun 27.1.1973 tarih, 72/6 E., 73/2 K sayılı kararına' dayanılarak davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.

Çünkü mahkemenin dayandığı İ.B.K ile çözümlenen husus; hatalı intibak veya hatalı terfi işlemi gibi bir şart tasarrufun sonradan idare tarafından geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılmış olan fazla ödemenin nedensiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri istenmesinin idare hukuku ilkelerine göre mümkün olup olmadığına ilişkindir.

Bu İ.B.K.nın idare tarafından yapılan bütün ödemelere uygulanması halinde, idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve memurların yapmış oldukları bütün hatalı ödemelerin idare tarafından gerek ödeme yapılan kişilerden, gerekse ödemeyi yapandan geri alınamaması gibi bir sonuç doğuracağı ve bunun da idareyi işlemez duruma getireceği kabul edilmelidir.

Herhangi bir şart tasarrufuna dayanmayan salt hatalı ödemenin Borçlar Hukukunun haksız iktisap kuralları çerçevesinde istenip istenemeyeceği tartışılmadan yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir." gerekçesiyle, davanın reddine ilişkin adli mahkeme kararı bozulmuştur. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin yine bu konuda verilmiş olan 30.12.2004 tarihli ve E. 2004/14643, K. 2004/14727 sayılı, 18.10.2004 tarihli ve E. 2004/11370, K. 2004/11145 sayılı kararları da bu yöndedir. Bilindiği üzere Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun kararları da bağlayıcı niteliktedir.

6-Nitekim bu kapsamda Türkiye İstatistik Kurumu Edirne Bölge Müdürlüğü'nde sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak görev yapan A.Ö.'a yersiz denetim tazminatı ödemesi yapılmış, bilahare yapılan ödeme geri istenilmiş, ilgili personel tarafından Edirne İdare Mahkemesinin 2009/759 Esasında açılan iptal davasında, mahkemece verilen 20/11/2009 tarihli ve K. 2009/1242 sayılı karar ile "...ilgili personele yersiz ödeme nedeniyle ortaya çıkan kamu zararını miktar olarak belirleyen ve söz konusu zarara tekabül eden alacağın ödenmesi gerektiğini ortaya koyan idari yazının, idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi gerekli bir işlem olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı

sonucuna ulaşılmaktadır.” gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiş, mezkûr karar Danıştay 2. Dairenin 21/09/2010 tarihli ve E. 2010/536 K. 2010/3483 sayılı kararıyla "... Kamu görevlilerine daha önce sehven kanuna aykırı olarak yapılmış fazla ödemelerin geri alınmasında, 5018 sayılı Kanunun uygulanmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşıldığı..." gerekçesi ile yerel mahkeme kararı bozulmuş, yargılama Edirne İdare Mahkemesinin bozma kararına uyması suretiyle devam etmiştir.

Bu arada fazla ödenen denetim tazminatının tahsili için Edirne 2. Sulh Hukuk Mahkemesinde ilgili personel aleyhine dava açılmış ve anılan Mahkemenin 30/03/2011 tarihli ve E.2010/489, K. 2011/241 sayılı kararı ile davanın kabulüne, dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte 3.373,96 TL'nin davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmiştir. Karar Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 21/09/2011 gün ve E. 2011/12027, K. 2011/13510 sayılı kararı ile onanarak kesinleşmiştir. İlgili personel tarafından HÜKÜM UYUŞMAZLIĞI YOLUNA BAŞVURULMASI üzerine de Yüksek UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ’NİN 13.10.2014 tarihli ve E. 2013/1607, K. 2014/887 sayılı KARARI İLE; "....somut uyuşmazlığa baktığımızda, idarece yapılan yersiz ödemenin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmamaktadır.

Adli yargıda yapılan yargılama sırasında, hataen ödenen denetim tazminatı miktarının bilirkişi raporu ile tespit edilerek hüküm altına alındığı ve kararın kesinleşmesinin ardından A.Ö. tarafından icra dosyasına yatırıldığı görülmektedir.

A.Ö.'e 18.11.2005- 14.01.2009 tarihleri arasında yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin aksine denetim tazminatı hataen ödendiği konusunda tereddüt bulunmadığından 18.11.2005-14.01.2009 tarihler arasında ödenen denetim tazminatının geri istenilmesinin koşullarının mevcut olduğu görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Türkiye İstatistik Kurumu Edirne Bölge Müdürlüğü'nde sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak görev yapan A.Ö.'e 18.11.2005-14.01.20009 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin işlemin hukuka uygun olduğunun saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınmasına ilişkin işlemin iptali için açılan davanın sonunda davanın kabulüne karar veren Edirne İdare Mahkemesi'nin 06.05.2011 gün ve E:2011/493 K:2011/397 sayılı kararının kaldırılmasına, hukuk ve usule uygun bulunan, Edirne 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 30.03.2011 gün ve E:2010/489 K:2011/241 sayılı kararının kabulü ve bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi gerekmiştir." gerekçesiyle yersiz ödemenin geri alınmasına ilişkin işlemin iptali için açılan davanın sonunda davanın kabulüne karar veren Edirne İdare Mahkemesi'nin 06/05/2011 tarihli ve E. 2011/493, K. 2011/397 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, hukuk ve usule uygun bulunan, Edirne 2. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 30/03/2011 gün ve E.2010/489 K. 2011/241 sayılı kararının kabulü ve bu surette HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE kesin olarak karar verilmiştir.

7-Yukarıda izah edilen sebeplerle; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin ikinci kararına konu olan işlemden; başvurucuya 29/11/2005-14/01/2009 tarihleri arasında herhangi bir şart tasarrufa (idari işleme/idari karara) dayanmadan hatalı olarak yersiz ve fazladan ödenmiş olan 3.365,38 TL.sı meblağın iade edilmesi gerektiğine ilişkin Kurum yazısının 2577 sayılı İYUK'un 14 üncü maddesinde tanımlandığı şekilde "idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem" olmadığı, bu konuda Kurum tarafından davacıya sadece ödeme teklifi sunulduğu ve rızası ile ödemeyi kabul etmemesi halinde konunun Muhakemat Müdürlüğüne intikal ettirilerek Hazine alacağının genel hükümler çerçevesinde tahsili yoluna gidileceğinin bildirildiği göz önüne alınarak, yukarıda yer verilen Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararlarıyla da doğrulandığı üzere, İdare Mahkemesince İYUK'un 15/1-b maddesi uyarınca "davanın incelenmeksizin reddi" yolunda verilen ilk karar hukuka uygun olup, bu kararın bozulması yolunda Danıştay 2. Daire'ce verilen karar ile bozma kararına uyulmak suretiyle Ankara 14. İdare Mahkemesince verilen iptal kararı ve bu kararın onanmasına dair kararlar hukuka aykırıdır. Yukarıda sözü edilen ve ekte örnekleri sunulan Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ile Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bağlayıcı olan Kararları ve Yüksek UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN 13.10.2014 tarihli İLK KARARI bu durumun açık teyidi niteliğindedir. Belirtilen nedenlerle UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN 26.03.2018 tarihli İKİNCİ KARARI hukuka aykırı olup, kaldırılması gerekmektedir.

III- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN 26.03.2018 TARİHLİ İKİNCİ KARARININ HUKUKA AYKIRILIĞI:

1-2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 1 inci maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir. Anılan Kanunun 28 inci maddesine göre de, ilgili yargı mercileri ile bütün makam, kuruluş ve kişiler Mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla ödevlidirler. Görüldüğü üzere Uyuşmazlık Mahkemesi kararları, yerel mahkeme veya Yargıtay ve Danıştay Daire kararları gibi olmayıp, bunların üzerinde ve ilgili yargı mercileri ile bütün makam, kuruluş ve kişileri bağlayıcı niteliktedir. Bu itibarla da her zaman hukuka uygunluk hususunda tereddütten, kuşkudan uzak ve hukuki istikrar, belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine uygun olmalıdır.

2-Bilindiği üzere hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "belirlilik"tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması gereklidir. Bununla birlikte yasa kurallarının kişiler ve idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olduğu yerde, mahkeme kararlarının, özellikle de yukarıda belirtildiği şekilde kararları mutlak bağlayıcı nitelikte olan Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının da "belirlilik" ilkesine uygun olmasının beklenmesi tabiidir. Birebir aynı maddi olaya dayanan ve aynı konuda verilen iki kararın da aynı olması gerekmektedir.

Zira Roma Hukuku kaynaklarında, "ubi eadem est ratio legis, ibi eadem est legis dispositio" veya "ubi eadem est ratio, eadem est lex" şeklinde ifade edilmiş olan ve "sebepler aynı ise hüküm de aynıdır" veya "hükümler aynı ise sonuç da aynıdır (aynı olmalıdır)" anlamına gelen kurallar da mahkeme kararlarının belirli ve öngörülebilir olmalarının önemine işaret etmektedir.

Belirlilik ilkesi, hukuk güvenliği ilkesiyle de bağlantılı olup, mahkemelerce, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlanacağı bilinebilir (tahmin edilebilir/kestirilebilir) olmalıdır. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini gerekli kılar. 'Öngörülebilirlik şartı' olarak nitelendirilen ilkeye göre de yasaların uygulanmasında takdirin kapsamı ve uygulama yöntemi açık olmalıdır. Belirlilik, kişilerin hukuk güvenliğini korumakla birlikte hukuki istikrarı da sağlayacaktır.

3-Yukarıda belirtilen genel hukuk ilkeleri ve açıklamalar karşısında, Yüksek Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından birebir aynı maddî olaya dayanan ve aynı konuda verilen hüküm uyuşmazlığının giderilmesi kararları arasında çelişki bulunmaması gerekmektedir. Zira Yüksek Mahkemenin ilk Kararında Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun ve Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun yukarıda belirtilen bağlayıcı nitelikteki kararlarına uygun olarak İdare Mahkemesi Kararın kaldırılmasına ve Sulh Hukuk Mahkemesi Kararının kabulüne karar verildiği halde; aynı maddi olaya dayalı olan ve aynı konudaki ikinci Kararda ise bu kez Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun ve Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun yukarıda belirtilen kararlarına aykırı olarak ve sadece Danıştay 2. Dairesi'nin (hukuken isabetsiz olduğu Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun kararları ve Uyuşmazlık Mahkemesinin ilk kararıyla ortaya konulan) bozma kararındaki gerekçelere itibar edilerek, İdare Mahkemesi Kararın kabulüne ve Sulh Hukuk Mahkemesi Kararının kaldırılmasına hükmedilmiştir. Oysa Uyuşmazlık Mahkemesinin bu konudaki hüküm uyuşmazlığının giderilmesi yolundaki ilk Kararının verildiği 13.10.2014 tarihinden sonra, konuyla ilgili adlî ve idari yargı kararlarında. Kanun hükümlerinde ve ikincil düzenlemelerde dahi değişiklik olmuş değildir. Dolayısıyla adlî ve idari yargı kararlarında ve ilgili mevzuat hükümlerinde bir değişiklik yokken, Uyuşmazlık Mahkemesinin aynı konudaki ikinci kararının ilkinin tam tersi yönde tecelli etmesi, olayla ilgili kişiler ve kurumlar nezdinde "acaba üçüncü dosyada nasıl bir karar ortaya çıkacak?" sorusunun sorulmasına neden olmaktadır.

Zira Yüksek Mahkemenizce verilmiş olan iki farklı hüküm uyuşmazlığının giderilmesi kararına neden olan maddî olayla ilgili olarak, Kurum personeli tarafından İdarî yargı mercilerinde Kurum aleyhine açılmış ve büyük bölümü kesinleşmiş ortalama 250 kadar iptal davası bulunduğu gibi, aynı konuda Kurum Başkanlığı (Maliye Hâzinesi) tarafından ilgili personel aleyhine adlî yargı mercilerinde açılmış ve yine büyük bölümü ilgili personel aleyhinde kesinleşmiş ortalama 250 kadar da alacak davası dosyası bulunmaktadır. Dolayısıyla bu dosyaların da hüküm uyuşmazlıklarının giderilmesi talebiyle çok kısa zamanda Yüksek Mahkemenin önüne gelmesi kuvvetle muhtemel bulunmaktadır.

Ayrıca, kamu zararının öncelikle kaynağın aktarıldığı kişiden istenilmesi "hakkaniyet" ilkesine uygun bir değerlendirmedir. Zira ortaya çıkan kamu zararının ödeme yapılan kişiden alınamaması durumunda kaynağın eksilmesinden sorumlu olanlardan istenilecektir. Ortada benzer nitelikte 250 civarında dava bulunduğu ve bu davalarda da Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından İdari Yargıdaki kararlar doğrultusunda hüküm uyuşmazlığının giderilmesi yönünde kararlar verildiği takdirde bu haksız ve yersiz ödemelerin sorumlusu olan gerçekleştirme görevlileri ile harcama yetkililerinden tahsil edilmesi gündeme gelecektir ki bu yönüyle değerlendirildiğinde dahi İdari Yargının iptal kararlarının hukuka uygun olmadığı görülecektir. Bu kapsamda davacıya sehven ödenen denetim tazminatının ödemeden yararlanarak sebepsiz zenginleşen davacıdan istenilmesinde 5018 sayılı Kanun hükümlerine herhangi bir aykırılık bulunmadığı gibi, bu durum hakkaniyete de uygundur.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda arz ve izah edilen ve Yüksek Mahkemece re'sen göz önünde bulundurulacak diğer nedenlerle; hukuka, aynı konuda verilmiş Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararları ile Yargıtay içtihatlarına uygun olan Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 13.10.2014 tarihli ve Esas: 2013/1607, Karar: 2014/887 sayılı İLK Kararının KABULÜNE; hukuka, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararları ile Yargıtay içtihatlarına ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin konuyla ilgili İLK Kararına aykırı olan Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 26.03.2018 tarihli ve Esas: 2016/543, Karar: 2018/134 sayılı İKİNCİ Kararının KALDIRILMASINA, 2247 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi gereğince kararlar arasındaki çelişmenin bu suretle giderilmesine, 2247 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin son fıkrası uyarınca incelemenin DURUŞMALI olarak yapılmasına, karar verilmesi…" talep edilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Ahmet Tevfik ERGİNBAY, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Birgül KURT'un katılımlarıyla yapılan 25.6.2018 günlü toplantısında: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in,talep dilekçesinin, Başkanlık yazısıyla reddedilmesi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin başvurunun incelenmeksizin reddedilmesi; Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise 2247 sayılı Yasada düzenleme yapılıncaya kadar bekletme kararı verilmesi yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığınca yapılan başvuruda, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin (Hukuk Bölümü) "hüküm uyuşmazlığının giderilmesi"ne ilişkin 13.10.2014 tarih, E: 2013/1607, K:2014/887 sayılı kararı ile 26.03.2018 tarih, E:2016/542, K:2018/79 sayılı kararı arasında çelişki bulunduğundan bahisle; çelişkinin 13.10.2014 tarih, E: 2013/1607, K: 2014/887 sayılı karar doğrultusunda giderilmesi; 26.02.2018 tarihli ve E:2016/543, K: 2018/134 sayılı kararın kaldırılmasına hükmedilmesi istenilmiştir.

2247 sayılı Yasanın "Mahkemenin görevi" başlıklı 1.maddesinde; " Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir.

Özel kanun uyarınca hakeme başvurulmasının zorunlu olduğu hallerde, eğer hakemlik görevi hakim tarafından yerine getirilmiş ise bu merci, davanın konusuna göre, yukarıdaki fikrada yazılı adli veya idari yargı mercilerinden sayılır.";

"Mahkemenin kuruluşu" başlıklı 2.maddesinde; "Uyuşmazlık Mahkemesi bir Başkan ile oniki asıl, oniki yedek üyeden kurulur.

Uyuşmazlık Mahkemesi, hukuk ve ceza bölümlerine ayrılır. Hukuk Uyuşmazlıkları Hukuk Bölümünde, Ceza Uyuşmazlıkları Ceza Bölümünde karara bağlanır.

Her bölüm, bir Başkan ile altı asıl üyeden kurulur. Birlikte toplanan Hukuk ve Ceza Bölümleri, Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunu teşkil ederler.

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu, bu Kanunla belli edilen görevleri yerine getirir ve ayrıca bölümler arasında çıkan olumsuz görev uyuşmazlıklarında görevli bölümü belli eder.

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı, Anayasa Mahkemesince kendi asıl ve yedek üyeleri arasından seçilir. Bölümler ve Genel Kurul, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının Başkanlığı altında toplanır.

(Değişik altıncı fıkra: 23/7/2008 – 5791/1 md.) Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümüne, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Danıştay Genel Kurulunca kendi daire başkan ve üyeleri arasından; Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Genel Kurulunca da askerî hâkim sınıfından olan daire başkan ve üyeleri arasından ikişer asıl, ikişer yedek üye seçilir.

(Değişik yedinci fıkra: 23/7/2008 – 5791/1 md.) Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümüne, Yargıtay Ceza Genel Kurulu ile Askerî Yargıtay Genel Kurulunca kendi daire başkan ve üyeleri arasından üçer asıl, üçer yedek üye seçilir.

Bölümlerde ve Genel Kurulda toplantı yetersayısı, asıl üyelerin mazeretleri halinde yedek üyeler alınmak suretiyle sağlanır.";

"Hüküm Uyuşmazlığı" başlıklı 24.maddesinde; " (Değişik birinci fıkra: 21/1/1982 - 2592/7 md.) 1 nci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir.

Ceza kararlarında; sanığın, fiilin ve maddi olayların aynı olması halinde hüküm uyuşmazlığı var sayılır.

İlgili kişi veya makam Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak hüküm uyuşmazlığının giderilmesini isteyebilir. Bu halde olumsuz görev uyuşmazlığının çıkarılması ile ilgili 15 ve 16 ncı maddelerdeki usul kuralları uygulanır.";

"Hüküm uyuşmazlıklarında uygulanacak inceleme kuralları" başlıklı 25.maddesinde; Hukuk alanındaki hüküm uyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Danıştay Yargılama usulünün bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygulamak suretiyle anlaşmazlığın esasını da karara bağlar.

Ceza alanındaki hüküm uyuşmazlıklarında Uyuşmazlık Mahkemesi, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bu kanuna aykırı olmayan hükümlerini uygular ve esasa ilişkin bir karar vermeksizin sadece o davayı hangi ceza mahkemesinin görüp karara bağlaması gerektiğini belirtmek suretiyle anlaşmazlığı çözer. Kazanılmış haklar saklı tutulur.

Uyuşmazlık Mahkemesi hüküm uyuşmazlıklarını dosya üzerinde inceleyerek karara bağlar. Gerekli gördüğü hallerde veya istek üzerine tarafları dinleyebilir.";

"Bölümlerin ve Genel Kurulun toplanma ve karar verme koşulları ve incelemelerin kağıtlar üzerinde yapılması" başlıklı 26.maddesinde; "Hukuk ve Ceza Bölümlerinde ve Genel Kurulda, üye tam sayısı hazır bulunmadıkça görüşmelere başlanamaz ve karar verilemez. Eksik üyenin yeri o üyenin geldiği yargı merciinin yedek üyesi ile, bu olmadığı takdirde başka bir yedek üye ile doldurulur. Mahkeme, her toplantı dönemi başında, yıllık çalışma planını yapar.

Bölümlerde ve Genel Kurulda incelemeler dosya üzerinde yapılır ve bu kanunda belli edilenler dışında çoğunlukla karar verilir.";

"İncelemede izlenecek sıra" başlıklı 27.maddesinde, "Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder.";

"Kararların kesinliği ve yayınlanması" başlıklı 29.maddesinde, "Bölümlerin ve Genel Kurulun kararları kesindir. İlke kararları ile Başkanın uygun göreceği Bölümlerin kararları Resmi Gazete'de yayımlanır.";

"Kararlar arasındaki çelişmelerin giderilmesi" başlıklı 30.maddesinde; "Uyuşmazlık Mahkemesi Bölümlerinin kararları arasındaki çelişmeler, Genel Kurulca verilecek ilke kararları ile giderilir.

İlke kararları gerekçesiyle açıklanır.

İlk toplantıda ilkeye ilişkin kararlar üçte iki çoğunlukla verilir. Bu çoğunluk sağlanmazsa ikinci toplantıda salt çoğunlukla yetinilir. Bir işte, bölümlerin yerleşmiş içtihadında aykırı bir çoğunluğun gerçekleşmesi durumunda dahi ilke kararı verilmesi zorunludur.

Bir ilke kararının değişmesi veya kaldırılması yeni bir ilke kararıyla olur.

İlke kararına yer olup olmadığına bölümler karar verir. Başkan, konuyu raportörlere veya üyelerden birine incelettirebilir.

Bölümlerin ilke kararını gerekli görmesi halinde, Başkan çelişme doğuran kararları veya kökleşmiş içtihadı gösteren kararlardan biriyle yeni çoğunluğun görüşünü ve çelişme gerekçesini kapsayan bir yazıyı, istemde bulunandan başka başsavcı ve Başkanunsözcülerine, belirteceği bir sürede görüşlerini bildirmek üzere yollar. İlke kararının görüşülmesi için üyelere dağıtılan Gündeme Başsavcı ve Başkanunsözcülerinin süresi içinde verdikleri karşılıklarla onlara gönderilen yazı ve kararların örnekleri de eklenir. Gündemin dağıtıldığı gün ile görüşme günü arasında geçecek sürenin acele işler dışında 15 günden az olmaması gerekir.

Görev konusundaki ilke kararları; Uyuşmazlık Mahkemesini ve bütün yargı mercilerini, hüküm uyuşmazlıkları dolayısıyla verilecek esasa ilişkin ilke kararları ise yalnız Uyuşmazlık Mahkemesini bağlar.";

Hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun "Mahkemenin görevi" başlıklı 1.maddesinin birinci fıkrasında, "Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir." hükmü; buna karşın, 2709 sayılı Türkiye cumhuriyeti Anayasasının "F. Uyuşmazlık Mahkemesi" başlıklı 158.maddesinde " Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkilidir.(…) [(1)]" hükmü yer

almaktadır. {(1)21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle, bu fikrada yer alan "adli, idari ve askeri" ibaresi "adli ve idari" şeklinde değiştirilmiştir.}

Yapılan referandum sonrasında 21.1.2017 tarih, 6771 sayılı Kanunun 16.maddesiyle Anayasanın "H. Askeri yargı" başlığını taşıyan 145., "D. Askeri Yargıtay" başlığını taşıyan 156., "E. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi" başlığını taşıyan 157.maddeleri yürürlükten kaldırılmış; ancak mülga hükümlere ilişkin 2247 sayılı Yasada, bu güne kadar herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Talep dilekçesi, ilgili kararlar, mevzuat hükümleri ve somut olay birlikte irdelendiğinde; Uyuşmazlık Mahkemesinin adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili olduğu; Bölümlerin ve Genel Kurulun kararlarının kesin olduğu; hüküm uyuşmazlığı için de, Yasanın 1.maddesinde gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilmiş kararların bulunmasının gerektiği; oysa, başvuran tarafından, Uyuşmazlık Mahkemesinin iki kararı arasında çelişki bulunduğundan bahisle, kararlardan birisinin kaldırılmasının talep edildiği; 2247 sayılı Yasanın 30.maddesi kapsamında kararlar arasındaki çelişmelerin giderilmesi hususu irdelendiğinde; Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığınca benimsenmesi istenilen kararda davalı/davacı olan personel ile kaldırılması talep edilen karardaki personelin sorumluluklarının farklı olması nedeniyle, bu madde uygulamasının ve dolayısıyla kararlardan birisinin kaldırılmasının mevzuatta yerinin bulunmadığı; kaldı ki, Anayasa değişikliği sonucunda, Uyuşmazlık Mahkemesinin yapısında fiilen gerçekleşen değişimin(askeri yargının kaldırılması, Ceza Bölümünün fonksiyonunun kalmaması) doğal sonucu olarak, 2247 sayılı Yasada belirtildiği şekilde, Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun toplanmasının imkansız hale gelmesi, Genel Kurulda, üye tam sayısı hazır bulunmadıkça görüşmelere başlanamayacağı, karar verilemeyeceği, ilke kararının zorunlu şekil şartlarına tabi kılınması…gibi hususlar da gözetildiğinde; hali hazırda Uyuşmazlık Mahkemesince, Yasada gösterildiği şekilde ilke kararı alınamayacağı anlaşıldığından; talebin incelenmesi olanağının bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

S O N U Ç : Açıklanan nedenlerle, 2247 sayılı Yasada öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN, aynı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca İNCELENMEKSİZİN REDDİNE, 25.6.2018 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

| Başkan | Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|---|
| Nuri NECİPOĞLU | Şükrü BOZER | Mehmet AKSU | Ahmet Tevfik ERGİNBAY |

| Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|
| Süleyman Hilmi AYDIN | Aydemir TUNÇ | Birgül KURT |